

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2017r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu II Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący- Sędzia SO Katarzyna Wręczycka

Sędziowie: Sędzia SO Dorota Stawicka-Moryc

Sędzia SO Grzegorz Karaś (spr.)

Protokolant: Elżbieta Biała

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2017r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. Ś.

przeciwko Skarbowi Państwa – (...)we W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu

z dnia 21 grudnia 2016r.

sygn. akt IX C 1493/14

I. oddala apelację;

II. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu na rzecz adwokata M. M. kwotę 2700 zł powiększoną o należny podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sędzia SO Grzegorz Karaś Sędzia SO Katarzyna Wręczycka Sędzia SO Dorota Stawicka-Moryc

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w punkcie I zaskarżonego wyroku oddalił powództwo, w punkcie II obciążając kosztami, od uiszczenia których powód był zwolniony Skarb Państwa, a także zasądzając w punkcie III od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Śródmieścia we Wrocławiu na rzecz adwokata M. M. kwotę 3.600 zł plus należny podatek VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Powód A. Ś., reprezentowany przez ustanowionego z urzędu pełnomocnika w osobie adwokata, wniósł o zasądzenie od strony pozwanej Skarbu Państwa – (...) we W.kwoty 73.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uzasadniając żądanie pozwu, wskazał, iż na skutek naruszenia przepisów prawa przez sędziego Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Fabrycznej w sprawie o sygn. XIV C 247/11 polegającego na bezpodstawnym przyjęciu pozwu i procedowaniu mimo braku czynnej legitymacji procesowej powoda, poniósł on szkodę równą aktualnemu zobowiązaniu względem (...) S.A. we W..

W ocenie Sądu Rejonowego, powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi na ustalenie, iż powód nie wykazał przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa, nie wykazał bowiem zarówno szkody, bezprawnego działania bądź zaniechania strony pozwanej, jak również adekwatnego związku pomiędzy tym działaniem (bądź zaniechaniem) i szkodą.

W świetle powyższego, wobec braku wykazania przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej strony pozwanej powództwo podlegało oddaleniu, o czym Sąd I instancji orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

W punkcie II sentencji wyroku, jako że powód przegrał proces w całości, kosztami sądowymi, od poniesienia których powód był zwolniony Sąd obciążył Skarb Państwa. W punkcie III sentencji wyroku Sąd Rejonowy zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Śródmieścia we Wrocławiu na rzecz adwokata M. M. wynagrodzenie w kwocie 3.600 zł plus należny podatek VAT.

Apelację od powyższego orzeczenia wywiódł powód, zaskarżając je w części co do punktu I oraz wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kwoty 73.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, a także o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, ewentualnie o jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego jako części kosztów procesu. Ponadto skarżący wniósł o przyznanie ze Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika ustanowionego z urzędu kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych, bowiem koszty te nie zostały opłacone przez powoda w całości ani w części.

Skarżący zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak dostatecznego i wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, czego konsekwencją były błędne ustalenia faktyczne:
 - a. polegające na przyjęciu, że powód nie wykazał wysokości szkody, podczas gdy wysokość szkody wynikała wprost z wyjaśnień przesłuchanego w charakterze strony powoda, a także akt sprawy Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej, XIV Wydział Cywilny, sygn. akt XIV C 247/11 i nie była kwestionowana przez stronę pozwaną,
 - b. polegające na przyjęciu, że pozwany nie wykazał bezprawności w działaniu strony pozwanej przy wykonywaniu władzy publicznej, podczas gdy fakt bezprawności (długotrwałego, przewlekłego prowadzenia postępowania o sygn. akt XIV C 247/11) wynika z akt sprawy Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej, sygn. akt XIV C 247/11 oraz wyjaśnień powoda,
 - c. polegające na przyjęciu, że powód nie wykazał związku przyczynowego między bezprawnym działaniem strony pozwanej a szkodą, podczas gdy związek ten został wykazany m.in. dokumentami znajdującymi się w aktach sprawy Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej, sygn. akt XIV C 247/11 oraz wyjaśnieniami powoda;
2. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 328 § 2 k.p.c. przez zaniechanie przedstawienia w uzasadnieniu wyroku oceny przeprowadzonych dowodów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda jako bezzasadna podlegała oddaleniu w całości.

Sąd II instancji, mając obowiązek rozważenia na nowo całego materiału zebranego w sprawie, dokonał jego własnej oceny i doszedł do przekonania, że ustalenia faktyczne Sądu I instancji są prawidłowe, w związku z czym przyjął je

za własne. Sąd Okręgowy podziela także ocenę prawną oraz wnioski prawne wyprowadzone z tak ustalonego stanu faktycznego przez Sąd Rejonowy.

Za chybiony Sąd Odwoławczy uznał pierwszy zarzut apelacji, a to art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak dostatecznego oraz wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, a w konsekwencji błędne przyjęcie przez Sąd I instancji, jakoby powód nie wykazał przesłanek roszczenia szkodowego z art. 417 k.c.

Na wstępie wskazać należy, że art. 417 k.c. stanowi samodzielną podstawę odpowiedzialności. Zgodnie z tym artykułem, za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Do przesłanek odpowiedzialności za szkody wyrządzone wykonywaniem władzy publicznej zalicza się zatem: niezgodne z prawem działanie (zaniechanie) przy wykonywaniu władzy publicznej, szkodę oraz adekwatny związek przyczynowy między tak określoną przyczyną sprawczą a szkodą. Przesłanki te muszą wystąpić łącznie, a brak jednej powoduje brak odpowiedzialności Skarbu Państwa.

Zakres przedmiotowy odpowiedzialności władzy publicznej obejmuje szkody powstałe „przy wykonywaniu władzy publicznej” - w niniejszej sprawie sądu powszechnego. Ponadto pojęcie „działania” odnosi się także do niektórych przypadków zaniechania ze strony władzy publicznej, wtedy gdy na podstawie przepisów prawa można ustalić, czy miało miejsce zaniechanie. Zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej może przybrać postać zarówno bezczynności całkowitej, jak i przewlekłości postępowania (przekroczenie terminów). Nie ulega wobec tego wątpliwości, że niniejsza sprawa dotyczy zaniechania sądu powszechnego przy wykonywaniu władzy publicznej.

Następną kwestią istotną jest zagadnienie z art. 417 k.c., tj. formuła „niezgodności z prawem” w stosunku do ujęcia „bezprawności” występującej na gruncie prawa cywilnego. Kwestia ta była rozważana w orzecznictwie, przede wszystkim na tle art. 77 ust. 1 Konstytucji, i tak Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00 zajął stanowisko, że pojęcie „niezgodność z prawem” musi być rozumiane ściśle, zgodnie z konstytucyjnym ujęciem źródeł prawa, a wobec tego, jest ono węższe niż tradycyjne ujęcie bezprawności na gruncie prawa cywilnego.

W ocenie Sądu Odwoławczego, w niniejszej sprawie nie ma zastosowania przepis art. 417 k.c., gdyż nie zaistniała przesłanka „niezgodności z prawem” działania czy też zaniechania władzy publicznej w rozumieniu wskazanego przepisu. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 kwietnia 2012 r., IV CSK 406/11, zachowanie niezgodne z prawem to zachowanie sprzeczne z porządkiem prawnym, polegające na sprzeczności między zakresem kompetencji organu, sposobem jego postępowania i treścią rozstrzygnięcia wynikającymi ze wzorca ustawowego, a jego działaniem rzeczywistym.

W związku z powyższym, konieczne było zbadanie czy w postępowaniu o sygn. XIV C 247/11 prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia- Fabrycznej doszło do zarzucanego w toku postępowania przez powoda zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej, polegającego na jego przewlekłości. Zdaniem Sądu Okręgowego w ww. sprawie nie doszło do zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej poprzez prowadzenie postępowania przez Sąd Rejonowy w sposób przewlekły. Zgodnie z brzmieniem art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla jej rozstrzygnięcia (przewlekłość postępowania). Zgodnie zaś z art. 2 ust. 2 dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia, co do istoty lub czynności podjętych przez sąd, (...) uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawłości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony,

która zarzuciła przewlekłość postępowania. Wskazany przepis definiuje zatem pojęcie „przewlekłości”, którego treść determinuje zaistnienie przewlekłości w danej sprawie. W konsekwencji nie sposób uznać, że do przewlekłości w ww. rozumieniu doszło w postępowaniu XIV C 247/11, jako że czynności w sprawie były przez Sąd podejmowane w sposób systematyczny, a także wynikały z samej aktywności procesowej stron postępowania. Stąd nie doszło również do naruszenia prawa skarżącego do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki - przewlekłości postępowania w takim rozumieniu, w jakim określa ją art. 2 wskazanej ustawy. Wręcz przeciwnie, Sąd Rejonowy dokonał całościowej analizy podnoszonych przez powoda twierdzeń, jak również umożliwił stronie przedłożenie wszelkich dowodów na potwierdzenie podnoszonych okoliczności.

Nie zasługują przy tym na uwzględnienie twierdzenia apelującego jakoby Sąd działał w sposób bezprawny. Na uwadze należy bowiem mieć, że poszczególne czynności w ramach postępowania były przez Sąd podejmowane na skutek złożenia pozwu przez skarżącego, przytoczenia przez niego twierdzeń na poparcie powództwa, a także przedłożenia odpowiednich dowodów. Sąd przeprowadził ich spójną analizę. Poprzez wskazane działanie sądu powszechnego nie mogło dojść do naruszenia praw skarżącego, którego niewątpliwie można by było się dopatrywać w sytuacji odwrotnej, a więc w przypadku nie pochylenia się przez Sąd nad roszczeniami powoda, a jedynie dokonania ich oddalenia a priori. Działanie Sądu zagwarantowało zatem ochronę praw skarżącego, w tym konstytucyjnego oraz konwencyjnego prawa do sądu z art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Wobec tego, w tak ukształtowanym działaniu Sądu nie sposób doszukać się bezprawności, przez co nie zaistniała jedna z przesłanek roszczenia odszkodowawczego z art. 417 k.c.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy wskazuje, że skarżący nie wykazał, aby poniósł szkodę w jakiegokolwiek wysokości. Jak wykazała analiza akt sprawy szkoda miała stanowić równowartość długu jaki powód zobligowany jest do zapłaty na rzecz (...) S.A. Natomiast powód wskazanego długu nie uścił na rzecz wierzyciela w jakiegokolwiek części, a zatem nie wystąpiło po jego stronie uszczuplenie majątkowe. Samo bowiem zaistnienie, chociażby prawomocnie stwierdzonego, długu po stronie powoda nie pociąga za sobą jakichkolwiek przesunięć majątkowych skutkujących jego zubożeniem, a które mogłyby stanowić podstawę do ewentualnego roszczenia szkodowego.

W dalszej kolejności wskazać należy, że całkowicie bezzasadne są twierdzenia powoda, jakoby brak legitymacji procesowej winien skutkować odrzuceniem pozwu. Przepis art. 199 § 1 k.p.c. wymienia przyczyny, z powodu których sąd odrzuca pozew. Sąd odrzuci pozew również wtedy, gdy: zachodzi brak jurysdykcji krajowej (art. 1097) oraz gdy powód – cudzoziemiec nie uści w wyznaczonym terminie kaucji na zabezpieczenie kosztów procesu, a pozwany złoży wniosek o odrzucenie pozwu (art. 1124 § 3). Wymienione przyczyny stanowią zamknięty katalog kodeksowych przyczyn odrzucenia pozwu. Nie został wśród nich przewidziany brak legitymacji procesowej, która to stanowi przesłankę materialnoprawną, dlatego sąd dokonuje oceny w zakresie jej istnienia w chwili orzekania co do istoty sprawy. Brak legitymacji procesowej zarówno czynnej, jak i biernej prowadzi do wydania negatywnego orzeczenia. Stąd też bezzasadne są twierdzenia powoda, jakoby brak legitymacji procesowej winien skutkować nierozpoznaniem przez Sąd I instancji istoty sprawy. Sąd bierze pod uwagę brak wskazanej przesłanki w toku merytorycznego rozpoznania sprawy i dopiero następnie, w razie jej wystąpienia, oddala powództwo na tej podstawie. W konsekwencji zatem uznać należało, że zarzuty apelacji w tej części sprowadzały się w istocie do nie tyle dowolnej oceny dowodów dokonanej przez Sąd, lecz do dokonania przez Sąd oceny dowodów w ogólności. Zarzuty te jako oczywiście bezzasadne nie zasługiwały na uwzględnienie.

Z uwagi na powyższe, wobec braku wykazania przez powoda zarówno szkody jak i niezgodnego z prawem działania sądu powszechnego, uznać należy, że nie wystąpiła również trzecia z przesłanek roszczenia z art. 417 k.c., tj. wystąpienia między nimi adekwatnego związku przyczynowego.

W związku z powyższym, za bezzasadny Sąd uznał zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., dla skuteczności którego niezbędne jest wykazanie - przy użyciu argumentów jurydycznych - że Sąd naruszył ustanowione w tym przepisie oceny wiarygodności i mocy dowodów, a więc że uchybił podstawowym regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów oraz że naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Strona, chcąc podważyć sędziowską ocenę dowodów, nie może ograniczać się do przedstawienia własnej ich oceny,

ponieważ jest to zwykłą polemiką ze stanowiskiem sądu nie mogącą odnieść skutku (por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 23 marca 1999 r. w sprawie III CZP 59/98, OSNC 1999/7-8/124). Natomiast twierdzenia apelacji skupiają się jedynie dookoła odmiennej od dokonanej przez Sąd oceny w zakresie wykazania roszczenia szkodowego przez powoda, a zatem stanowi zwykłą polemikę, nieopartą jakimikolwiek dowodami. Stąd zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie podlegał uwzględnieniu.

Za chybiony Sąd Odwoławczy uznał również zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Uzasadnienie jest sporządzane bowiem po wydaniu wyroku, a zatem wynik sprawy z reguły nie zależy od tego, jak zostało napisane, a także czy zawiera wszystkie wymagane elementy. W konsekwencji zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których uzasadnienie orzeczenia zawiera braki w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej tak znaczne, że sfera motywacyjna Sądu pozostaje nieujawniona bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający jej poddanie instancyjnej ocenie. Kwestionowane uzasadnienie zawiera natomiast ustalenia faktyczne, ocenę dowodów i rozważania pozwalające odtworzyć tok rozumowania Sądu I instancji, a tym samym, kontrola instancyjna nie była wyłączona.

Apelacja powoda nie podniosła jakichkolwiek zarzutów mogących stanowić podstawę do zmiany skarżonego wyroku Sądu I instancji, które jest prawidłowe i w pełni odpowiada prawu.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację jako bezzasadną, o czym orzekł jak w punkcie I sentencji.

W punkcie II Sąd przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu na rzecz adwokata M. M. kwotę 2 700 zł powiększoną o należny podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu odwoławczym, ustaloną w oparciu o §8 pkt 6 w zw. z §16 ust. 1 pkt 1 w zw. z §4 ust. 2 rozporządzenia MS z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Z uwagi na powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak na wstępie.

SSO Grzegorz Karaś SSO Katarzyna Węczycka SSO Dorota Stawicka-Moryc